کوتاه از جامعه

۷۰ هزار گردشگر سلامت به ایران آمدند

سعید هاشم زاده، رئیس اداره گردشگری سلامت وزارت بهداشت با بیان این که در سال ۹۷ حدود ۷۰ هزار گردشگر سلامت به ایران آمده‌اند، گفت: این صنعت در سال ۹۶ معادل ۱/۲ میلیارد دلار ارزآوری برای کشور داشته است. وی ادامه داد: بیش از هزار بیمارستان فعال در کشور داریم که ۱۶۶ بیمارستان واجد شرایط برای پذیرش بیمار خارجی هستند. /فارس

تشدید برخورد با مخدوش‌کنندگان پلاک

محمدرضا مهماندار، رئیس پلیس راهور تهران بزرگ از تشدید برخورد پلیس با رانندگانی که اقدام به پوشش پلاک یا مخدوش کردن آن می‌کنند، خبر داد. وی گفت: پلیس با قاطعیت با این متخلفان برخورد می‌کند و تاکنون با ۱۷۶۰ راننده متخلف که پلاک خودرویشان را دستکاری، مخدوش یا پوشانده بودند، برخورد کرده و این خودروها به پارکینگ انتقال یافته است. /مهر

کوچ سالانه ۷۰۰ پزشك از کشور

محمدرضا ظفرقندی، رئیس سازمان نظام پزشکی گفت: براساس ارزیابی ما مهاجرت پزشکان در سال و درحوزه عمومی حدود ۴۰۰ نفر و در حوزه پزشکان متخصص نیز حدود ۳۰۰ تا ۳۵۰ نفر است. البته این آمار کاملی نیست، چرا که ما در آمارهایمان به همه منابع دسترسی نداریم.

وی به هزینه‌های تربیت هر دانشجوی پزشکی اشاره کرد و توضیح داد: بر اساس محاسبات ما و براساس نوع دانشکده حدود ۸۰۰ میلیون تا یك میلیارد تومان بابت تربیت هر دانشجوی پزشکی هزینه می‌شود. /ایسنا

خداحافظی صندوق صدقات با محلات ناامن

علیرضا عسکریان، معاون مشارکت‌های مردمی و معاون اداری و مالی کمیته امداد از جمع‌آوری ۸۰ هزار صندوق صدقات در محلات ناامن در سراسر کشور خبر داد و گفت: از ابتدای سال تاکنون در حوزه صدقات ۵۲ میلیارد تومان جمع‌آوری شده است. وی افزود: سال گذشته ۲۹ درصد از صندوق‌های صدقات خیابانی معادل ۸۰ هزار صندوق که در محل‌های ناامن قرار داشتند، در استان‌های مختلف جمع‌آوری شد. /ایلنا

مرگ ۴۲۱ نفر در حوادث کار

در سه ماه نخست امسال، ۴۲۱ نفر از هموطنان در حوادث ناشی از کار جان خود را از دست دادند که ۴۱۷ نفر از این افراد مرد و چهار نفر زن بودند که این آمار نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۷/۹ درصد رشد کرده است. در این مدت بیشترین آمار تلفات حوادث ناشی از کار در استان‌های تهران با ۱۱۰، اصفهان با ۲۷ و خراسان رضوی و مازندران هر یك با ۲۵ نفر فوتی بوده است. همچنین کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی و چهارمحال و بختیاری، سیستان و بلوچستان و ایلام کمترین آمار تلفات را داشته‌اند. /جام جم

این تصاویر مربوط به حادثه‌ای است که اوایل خرداد ۹۵ برای جنگلبانان منطقه نوررخ داد و در جریان آن جنگلبانی به‌نام فضل‌ا... علی‌پور - ۴۳ ساله - بر اثر اصابت گلوله جان خود را از دست داد. در این حادثه فرمانده وقت یگان منابع‌طبیعی شهرستان نور و یکی دیگر از جنگلبانان نیز مجروح شدند

جنگلبانان در روزشان از مشکلاتی می‌گویند که حفاظت از جنگل را به خطر انداخته است

جنگ برای حفظ جنگل

لیلا مرگن

جامعه

حمایت از نیروهایی که جان‌شان را کف دست‌شان می‌گذارند تا درختی قطع نشود، آتش به موقع خاموش شود و کسی به عرصه‌های طبیعی تجاوز نکند، در میان مسؤولان به یك پز تبلیغاتی تبدیل شده است. هر مسؤولی که می‌خواهد خود را دغدغه‌مند طبیعت نشان دهد، آماری از تعداد نیروهای حافظ طبیعت در ایران را کنار سرانه‌های دنیا قرار می‌دهد که بگوید وضع حفاظت فیزیکی از عرصه‌های طبیعی وخیم است. هیچ‌کس اما نمی‌گوید انسان‌هایی که جان بر کف، از انفال حفاظت می‌کنند، چه مصائبی دارند. نیروهای حافظ عرصه‌های طبیعی یا همان جنگلبانان با سه نوع قرارداد مشغول فعالیت هستند. بخشی از این نیروها در قالب طرح صیانت جذب سازمان جنگل‌ها شده و در حفاظت از طبیعت به کار گماشته شده‌اند. این نیروها مشکلات بیمه‌ای فراوان دارند و گاهی حقوق معوقه چند ماهه آنها، توان مدیریت نیازهای معیشتی‌شان را از آنها سلب می‌کند. بخش دیگری از آنها، شرکتی نامیده می‌شوند که در گذشته در قالب شرکت‌های بهره‌برداری مشغول به کار بودند و حالا با اجرای طرح تنفس، هر روز منتظر پاکت گشایی اسناد مناقصه‌ها هستند تا کارفرمای جدید خود را بشناسند. گروهی دیگر هم نیروهای رسمی سازمان جنگل‌ها به حساب می‌آیند. در میان این سه طیف سربازان وظیفه را هم که مقطعی به جمع نیروهای حافظ جنگل اضافه می‌شوند باید در نظر گرفت. به گفته فرمانده یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها، از ۳۷۰۰ نفر نیروی تحت اختیار این یگان، یك سوم نیروها در قالب طرح صیانت و شرکتی فعالیت می‌کنند و بقیه یا سرباز وظیفه یا رسمی هستند. اگرچه او نیروهای سرباز وظیفه را بهترین نیروهای یگان توصیف می‌کند اما هومان خاکپور، کارشناس منابع طبیعی با نظر فرمانده موافق نیست زیرا بر این باور است که عملکرد این نیروها بستگی مستقیم به خصوصیات فردی و علایق آنها دارد. بر اساس سخنان نیروهای فعال در امر حفاظت جنگل، جنگلبانان حافظان بی‌پشتوانه‌ای هستند که حتی تصویب قوانین جدید هم نمی‌تواند چتر حمایتی مناسبی روی سر آنها ایجاد کند.

جنگلبانان گمنامی که پا روی احساسات فردی می‌گذارند، نسبت‌های فامیلی را کنار گذاشته و با هم‌محله‌ای‌های خود هم درگیر می‌شوند تا کسی شاخه‌ای را نشکند یا مرتعی را غصب نکند، به همان اندازه که نیازمند حمایت معنوی هستند، نیاز به حمایت مالی هم دارند. همه مصائب جنگلبانان یا نیروهای حافظ طبیعت را نمی‌توان در چند سطر خلاصه کرد. این حرفه، پیچیدگی‌ها و سختی‌های خاص خود را دارد. از طرد شدن اجتماعی به دلیل مقاومت در برابر مطامع فردی روستاییان و هم محله‌ای‌ها تا آسیب جسمی در عملیات اطفا یا درگیری با نیروهای متخلف؛ از تهدید شدن خود و خانواده‌هایشان توسط اشرار و سودجویان تا ترس از بیکاری و تعدیل شدن به دلیل تغییر سیاست‌های مدیریتی سازمان جنگل‌ها در فهرست مشکلات این گروه جا می‌گیرد. در کنار همه این سختی‌ها، تنوع قراردادهای نیروهای حافظ جنگل هم باعث می‌شود که همه آنها تحت پوشش قوانین حمایتی مشابه قرار نگیرند. بخشی از نیروهای حفاظتی در قالب طرح صیانت جنگل مشغول به فعالیت شده‌اند. این نیروها مستقیم با ادارات کل منابع طبیعی قرارداد می‌بندند و به امر حفاظت مشغول می‌شوند. گروهی دیگر نیروهای شرکتی هستند که در زیر مجموعه شرکت‌های بهره‌برداری سابق فعالیت داشتند. این نیروها پس از تصمیم سازمان جنگل‌ها برای برون سپاری بهره‌برداری از جنگل به بخش خصوصی شکل گرفتند. در دهه ۷۰ سازمان جنگل‌ها شرکت‌های بهره‌بردار را مکلف کرده بود که به ازای بهره‌برداری از جنگل، حقوق تعدادی از قرقبانان یا همان حافظان جنگل را هم پرداخت کنند. وظیفه نیروهای شرکتی نظارت بر عملکرد شرکت‌های بهره‌بردار، حفاظت از جنگل و گزارش تخلفات به سازمان جنگل‌هاست. بخش دیگری از نیروهای حفاظت هم جزو پرسنل رسمی سازمان جنگل‌ها به حساب می‌آیند. در این میان سربازان وظیفه هم گروه دیگری هستند که به‌طور موقت به ساختار حفاظت از عرصه‌های طبیعی اضافه می‌شوند. با توجه به تنوع قراردادها، هر کدام از این طیف‌ها مسائل و مشکلات خاص خود را دارند و بسیاری از قوانین مصوب مجلس، چتر حمایتی مناسبی بالای سر این افراد ایجاد نمی‌کند. البته گفته می‌شود که شاید با مصوبات اخیر، اندك حمایتی برای نیروهای غیررسمی هم به‌وجود آید.

بلاتکلیفی نیروهای شرکتی

نیروهای حافظ جنگل که در قالب شرکت‌های بهره‌برداری فعال بودند، این روزها در بلاتکلیفی کامل به سر می‌برند. امید ساحلی، مدیرعامل سابق شرکت تعاونی نرماش که تا قبل از اجرای طرح تنفس، شرکت تعاونی تحت مدیریتش علاوه بر بهره‌برداری از چوب به کار حفاظت هم مشغول بود در گفت‌وگو با ما از مشکلات نیروهای شرکتی در امر حفاظت سخن می‌گوید. به گفته ساحلی، این روزها نیروهای حفاظتی منتظر پاکت‌گشایی مناقصه‌ها هستند تا کارفرمایشان را بشناسند.

او درباره مشکلات حافظان جنگل که تحت پوشش قراردادهای شرکتی قرار دارند، عنوان می‌کند: این نیروها نه تنها ثبات شغلی ندارند، بلکه معیشت‌شان به مناقصه‌ها گره می‌خورد. هیچ‌کدام از بچه‌های شرکت‌ها طبق قانون به‌عنوان جنگلبان به حساب نمی‌آیند زیرا منابع طبیعی ساختارها را به نحوی چیده است که ارتباط کاری با این نیروها نداشته باشد.

مدیرعامل سابق شرکت تعاونی نرماش بیان می‌کند: نیروهای شرکتی برای دفاع از خود اسلحه ندارند، ولی باید در تعقیب و گریز برای مقابله با قاچاقچیان شرکت کرده و حتی گشت شبانه بدهند. در برخی موارد، قاچاقچیان با تیراندازی، ماشین نیروهای شرکتی را متوقف می‌کنند اما اگر برای این نیروها مشکلی پیش آید، شهید به حساب نمی‌آیند.

او درباره مشکلات ناشی از برگزاری سالانه مناقصه می‌گوید: بین برگزاری دو مناقصه، مسؤولیت نیروهای شرکتی با هیچ‌کس نیست. کارفرمای نیروهای شرکتی بیمه مسؤولیت مدنی هم دارد تا در صورت بروز مشکل، نیروهای حفاظتی تحت پوشش خدمات بیمه‌ای باشند، اما در بین برگزاری دو مناقصه از آنجا که مسؤولیت نیروهای حفاظتی با هیچ کارفرمایی نیست، اگر مشکلی پیش آید، هیچ‌کس پاسخگو نخواهد بود.

به گفته ساحلی، نیروهای شرکتی جیره غذایی هم ندارند و بسیاری از آنها با وجود این‌که ۱۵ تا ۲۰ سال سابقه کار دارند به دلیل این‌که دائما کارفرمایشان تغییر کرده است، حداقل حقوق یعنی حقوق پایه را دریافت می‌کنند، در صورتی که سنوات باعث افزایش حقوق این نیروها و حق جذب و عائله‌مندی می‌شود. این روندی است که خواسته سازمان جنگل‌ها هم هست، زیرا آنها می‌خواهند نیروی حفاظتی با حداقل حقوق جذب کنند.

بدون بیمه

نیروهای صیانتی که به‌طور مستقیم با سازمان جنگل‌ها قرارداد می‌بندند هم مشکلات خاص خود را دارند. شاه‌ولی یکی از نیروهایی که چند سال قبل در منطقه زاگرس در قالب طرح صیانت به کار گرفته شده و حالا با شرکت در آزمون استخدامی به نیرویی رسمی تبدیل شده است، درباره مسائل و مشکلات این دسته از نیروها به ما می‌گوید: نیروهای صیانت، قرارداد مستقیم با اداره منابع طبیعی شهرستان دارند و خودشان کارفرمای خودشان به حساب می‌آیند. این مسأله باعث می‌شود که نتوانند تحت پوشش بیمه تخصصی برای حفاظت از جنگل قرار گیرند.

او ادامه می‌دهد: براساس قوانین بیمه، هر نوع پوشش خاص بیمه‌ای باید در قالب شرکت یا نیروی پیمانکاری باشد. این مشکلات سبب می‌شود که نیروهای صیانتی، بدون پوشش بیمه‌ای فعالیت کنند.

به گفته شاه‌ولی، حقوق نیروهای صیانتی در مقایسه با سختی کار آنها - شامل طی مسیرهای طولانی، کوه پیمایی، مقابله با تخلفات و آتش سوزی‌های عمدی و غیر عمدی - بسیار پایین است و این نوع قراردادها، برای افراد قابلیت استخدام و تبدیل وضعیت ایجاد نمی‌کند.

او عنوان می‌کند: اگرچه طرح صیانت بودجه سالانه دارد، اما اگر نیروهای طرح صیانت بخواهند استخدام شوند، سوابق آنها در طرح صیانت به حساب نمی‌آید و حتما باید در آزمون استخدامی شرکت کنند. همان‌طور که من در آزمون استخدامی شرکت کردم.

این نیروی سابق صیانتی، نبود امکانات اولیه و مناسب برای گشت در جنگل مثل کفش، لباس، دوربین و سایر لوازم را از دیگر مشکلات این دسته از نیروها اعلام می‌کند.

آنچه شاه‌ولی به‌عنوان مشکلات نیروهای صیانتی می‌شمرد، بخش کوچکی از مشکلات این طیف است. پرداخت نشدن به موقع حقوق نیروهای صیانتی به خصوص در استان‌های شمالی مهم‌ترین مشکلی است که بیشتر نیروهای صیانتی با آن دست به گریبان هستند.

نبود جیره غذایی برای سربازان

سربازان، نیروهایی هستند که به طور موقت و برای طول مدت سربازی به یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها اضافه می‌شوند. مشکلات به‌کارگیری این نیروها فراوان است. بسیاری از سربازانی که با اصول مهار آتش آشنایی ندارند، ولی در این حوزه به کار گرفته می‌شوند، در جریان عملیات اطفا دچار مشکلات حاد می‌شوند. از آنجا که این نیروها هم در گروه نیروهای رسمی سازمان جا نمی‌گیرند، اما ناگزیرند به گشت شبانه بپردازند، سازمان جنگل‌ها برای آنها جیره غذایی در نظر نمی‌گیرد و برای تامین غذای این نیروها باید از ردیف‌های متفرقه استفاده شود. اگر فرمانده یگان حفاظت برخی نواحی نخواهد از اختیارات خود استفاده کند، نیروهای سرباز برای تامین غذا باید از جیب خود هزینه کنند. علی عباس نژاد، فرمانده یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در گفت‌وگو با ما، نیروهای سرباز را جزو بهترین نیروهای یگان حفاظت توصیف می‌کند، زیرا جوان و پای کار هستند، اما هومان خاکپور کارشناس منابع طبیعی با نظر او موافق نیست.

خاکپور به جام‌جم می‌گوید: در این رابطه نمی‌توان یك حکم کلی داد. تفکر نادرستی در سازمان جنگل‌ها وجود دارد که نیروهای دارای تحصیلات عالی، خیلی خود را مقید به انجام فعالیت‌های حفاظتی نمی‌دانند. این نیروها عموما به دنبال کارهای کارشناسی هستند. وقتی نیروهای تحصیلکرده سرباز در یگان قرار می‌گیرند مثل نیروی حفاظتی محلی که پذیرفته است دائما در عرصه باشد، کار نمی‌کنند یعنی این نیروها نمی‌پذیرند حضور دائمی در عرصه داشته باشند.

او عنوان می‌کند: در جذب نیروهای سرباز چیزی که ملاك قرار نمی‌گیرد، علاقه‌مندی و دغدغه‌مندی فرد است. از ابتدا گزینشی انجام نمی‌شود که آیا واقعا این نیرویی که قرار است در یگان حفاظت سربازی‌اش را بگذراند، دغدغه جنگل دارد یا نه. نیروهای سرباز برای این‌که بخواهند دوران خدمت را پشت سر بگذرانند، جذب ادارات منابع طبیعی می‌شوند، نه بر اساس دغدغه‌هایی که دارند.

جامعه+

حل مشکلات با قوانین جدید

مشکلات ناشی از تنوع قراردادها در میان حافظان جنگل کم نیست، اما سرهنگ علی عباس‌نژاد، فرمانده یگان حفاظت سازمان جنگل‌ها در گفت‌وگو با جام‌جم تاکید می‌کند: با تصویب لایحه حمایت قضایی و بیمه‌ای که به تصویب مجلس رسید، بسیاری از مشکلات حل می‌شود.

به گفته عباس‌نژاد، شورای نگهبان دو ایراد به لایحه حمایت از جنگلبانان گرفته است به همین دلیل این لایحه مجددا به کمیسیون برگشت تا پس از رفع اشکالات، به شورای نگهبان ارسال شود. امیدواریم در نهایت قانون به تایید شورای نگهبان هم برسد. او درباره حمایت از نیروهای شرکتی عنوان می‌کند: شرکتی که این نیروها را جذب کرده است، باید آنها را تحت پوشش خدمات بیمه‌ای قرار دهد تا در مواقع بروز مشکل، نیروها چتر حمایتی داشته باشند.

فرمانده یگان حفاظت می‌گوید: درگذشته برای حفاظت از جنگل با شرکت‌های خدماتی قرارداد بسته شده است به همین دلیل نیروهای حافظ جنگل بسیاری از خدمات مرتبط را دریافت نمی‌کنند، اما اگر قراردادها به سمتی بروند که به جای برگزاری مناقصه در بین شرکت‌های خدماتی، حفاظت به موسسات حفاظتی و مراقبتی تحت نظر نیروی انتظامی سپرده شود، خدمات بیشتری به جنگلبان‌ها می‌توان ارائه کرد.

او ادامه می‌دهد: البته از آنجا که بودجه کم است، این موسسات حفاظتی و مراقبتی تحت نظر نیروی انتظامی هم زیر بار نمی‌روند، ولی به مرور این مسائل قابل حل است.
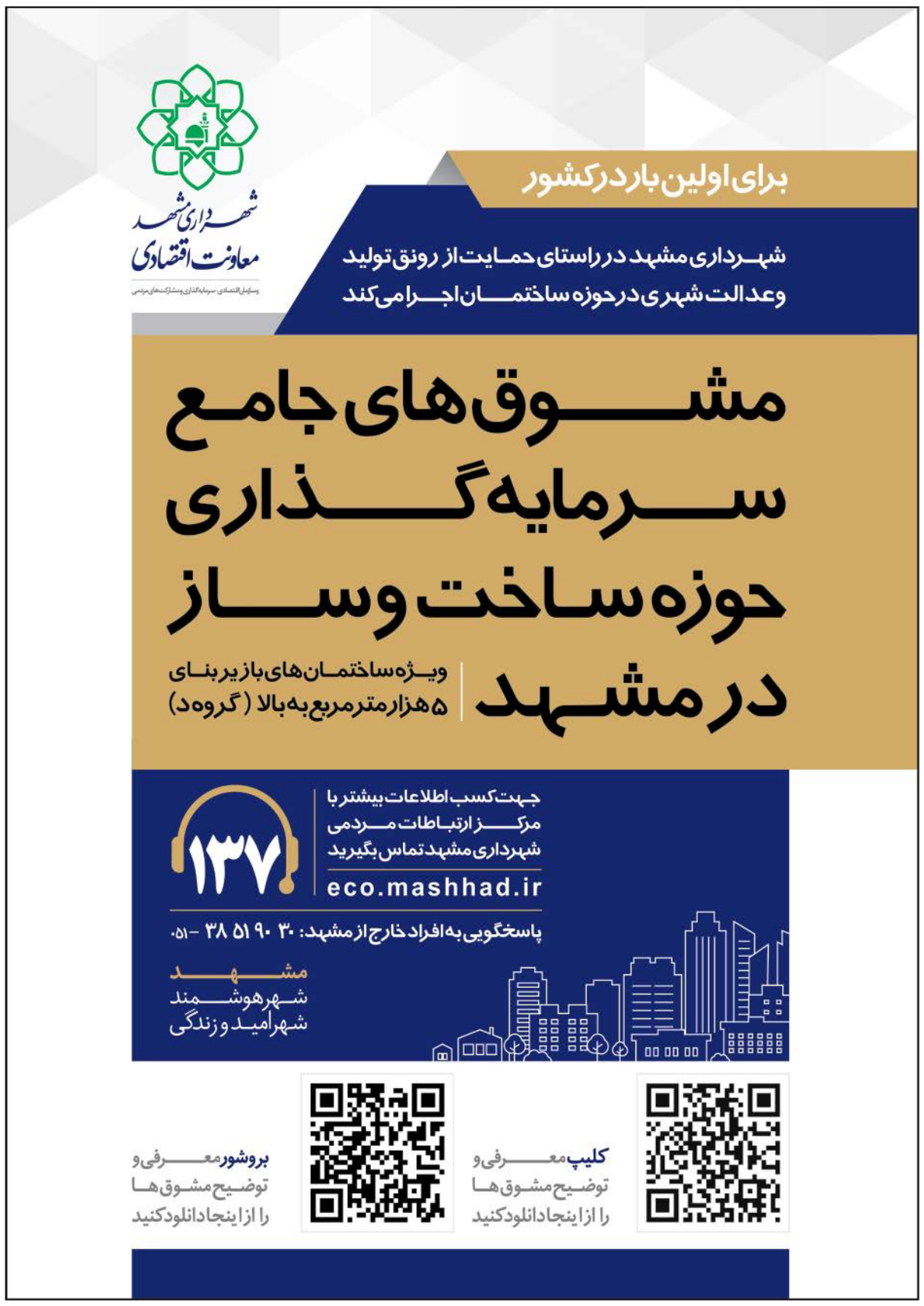
به گفته عباس‌نژاد، در کل کشور ۳۷۰۰ تا ۳۸۰۰ نفر نیروی حفاظتی فعال داریم. یك سوم این نیروها شرکتی و صیانتی هستند و بقیه سازمانی و سرباز وظیفه به شمار می‌روند.